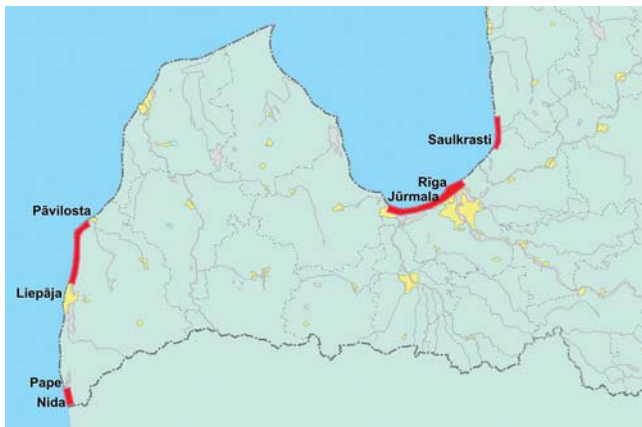

Svešie augi apdraud kāpas

Daudzas augu sugas Latvijas piekrastē ir nonākušas un izplatījušās ar vēju, ūdeni un dzīvniekiem. Šos augus, kas ieceļojuši dabiskā ceļā, sauc par vietējiem augiem. Taču ir arī tādi augi, kas ieviesušies kāpās ar cilvēka palīdzību. Tie ir svešie augi. Pie tiem pieder gan priekškāpu nostiprināšanai izmantotās augu sugas, gan arī no dārza izbēgušie kultūraugi.

Kāpās, kur ir skarbi augšanas apstākļi, vērojams samērā neliels dabisko augu sugu skaits un pārsvarā skraja augu sega. Lidz ar to konkurence par augšanas vietu ir vāja. Šādos apstākļos strauji izplatās svešās sugas, it sevišķi tās, kurām ir garas un spēcīgas saknes vai sakneņi, kā arī daudz augļu un sēkļu. Starp svešajām augu sugām atsevišķas ir ļoti agresīvas. Tās iekaro lielas platības, izspiežot no dabīgajām dzīvotnēm vietējos augus. Agresīvās svešās augu sugas ar svešvārdu sauc par invazīvajām sugām.

Tā kā invazīvo sugu problēma ir aktuāla visā pasaulē, 2001. gadā ir apstiprināta Globālā invazīvo sugu programma. Konstatēts, ka svešās agresīvās sugas ir nopietns drauds dabīgām ekosistēmām, to augiem, dzīvniekiem, kā arī cilvēkiem. Tāpēc Starptautiskā augu aizsardzības komisija ir izveidojusi "melno" sarakstu, kurā iekļautas sevišķi bīstamas augu sugas.

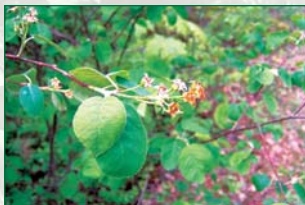
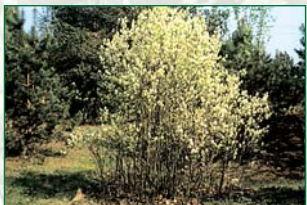
Ar invazīvajiem augiem piesārņotākie piekrastes posmi (dati no Latvijas Universitātes bioloģu pētījumiem).

Latvijas Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma, ko Ministru kabinets ir apstiprinājis 2000. gadā, paredz ierobežot ekspanzīvo sugu (krokainās rozes, smiltsērķšķa, eleagna u.c.) audzes kāpās.

Ieskatieties Baltijas un Ziemeļvalstu invazīvo sugu interneta lapā: <http://www.nobanis.org/>

Agresīvākā augu suga piekrastē ir krokainā roze *Rosa rugosa*, kas, ievesta Eiropā no Austrumāzijas, sāk nopietni apdraudēt Latvijas priekškāpas un pelēkās kāpas, samazinot arī atpūtas vietas cilvēkiem.

Vārpainā korinte *Amelanchier spicata* visvairāk ir piesārņojusi Jūrmalas, Saulkrastu un Rīgas kāpu mežus, daudzviet iznīcinot dabīgo pamežu un zemsedzi.

Svešā suga Tatārijas salāts *Lactuca tatarica* vislielākās audzes veido Bullu salas priekškāpās.

Pabērzu smiltsērķšķis *Hippophae rhamnoides* strauji vairojas, aizņem aizvien jaunas platības, izstumjot visus pārējos augus. Šo agresīvo krūmu izciršana sāka Daugavgrīvā.

Krokainās rozēs krūmāju izzāģēšana atkārtoti notikusi Vakarbulļos. Rezultātā atjaunojas kāpu un pļavu augājs ar vairākiem desmitiem augu sugu.

**Nestādīsim svešas koku, krūmu un lakstaugu sugas kāpās!
Kontrolēsim svešo sugu izplatību!
Kāpu nostiprināšanai izmantosim vietējās augu sugas,
piemēram, smiltāju kāpuniedri!**

Teksts: Brigita Laime; karte: Kārlis Kalviškis

Foto: Brigita Laime, Edgars Vimba, Rita Birziņa, Kaspars Goba, Irēna Berga

Dizains: Aģentūra Munks; druka: McĀbols; © Latvijas Universitāte, 2006

